

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА АВТОТРАНСПОРТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Обґрунтовано організаційні положення бухгалтерського обліку витрат автотранспортних підприємств в контексті побудови системи обліково-інформаційного забезпечення управління їх розвитком

Актуальність дослідження. Дослідження робіт з економіки й планування автомобільного транспорту, машинної обробки економічної інформації, бухгалтерського обліку, аналізу, ревізії, контролю та аудиту фінансово-господарської діяльності автотранспортних підприємств, які досі не втратили свого теоретичного й практичного значення, показало, що соціально-економічні зміни у суспільстві, ринкові відносини, розвиток міжнародних автомобільних перевезень обумовили ускладнення фінансово-господарських операцій та підвищило динамічність діяльності автотранспортних підприємств в умовах конкурентного середовища. Це вимагає вирішення ряду теоретичних і практичних питань щодо організації та методики бухгалтерського обліку та контролю витрат автотранспортних підприємств, зокрема:

– невідповідність існуючих форм первинних документів, якими оформлюється процес перевезень, сучасним вимогам до побудови інформаційної системи підприємства та рівня аналітичності інформації, яка надається системою бухгалтерського обліку;

– відсутності єдиної науково обґрунтованої методики відображення об'єктів бухгалтерського обліку, операції з якими пов'язані з наданням автотранспортними підприємствами послуг з автотранспортних перевезень в системі фінансового й управлінського обліку;

– не розробленість напрямів оптимізації розподілу накладних витрат за об'єктами бухгалтерського обліку та ефективних методів узагальнення витрат і калькулювання собівартості автоперевезень, що призводить до неможливості достовірної оцінки собівартості створених автотранспортних послуг і необґрунтованості встановлення тарифів на них;

– відсутність ефективної організаційної форми контролю витрат та доходів автотранспортних підприємств на основі галузевих особливостей їх господарської діяльності;

– недосконалість існуючих підходів до побудови системи обліково-інформаційного забезпечення управління господарською діяльністю автотранспортних підприємств.

Це вимагає перегляду підходів до організації бухгалтерського обліку витрат автотранспортних підприємств в контексті побудови системи обліково-інформаційного забезпечення управління їх розвитком.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Існуючі підходи до облікового відображення господарських операцій, що складають основну діяльність автотранспортних підприємств мають характерні особливості радянської системи бухгалтерського обліку. На сьогодні не до кінця вирішеними, не дивлячись на розгляд вченими даних питань (П.Й. Атамас [1], Ф.Ф. Бутинець [16], Й.К. Даньків [5], В.Б. Захожай [8], Н.П. Левицька [13]) залишаються і питання бухгалтерського обліку і контролю господарських операцій, пов'язаних з пасажирськими автотранспортними перевезеннями, особливо в умовах підвищення тарифів на проїзд у громадському транспорті, а також при неможливості встановлення реального обсягу пасажиропотоку.

Виклад основного матеріалу. Дослідження практики діяльності автотранспортних підприємств, зокрема, практики ведення бухгалтерського обліку їх витрат, підтверджує, що надання інформації для прийняття управлінських рішень щодо рівня витрат здійснюється неоперативно, що знижує достовірність та повноту відображення результатів формування собівартості автотранспортних послуг. Серед причин такого стану бухгалтерського обліку витрат автотранспортних підприємств можна вказати наступні:

1) недосконалість організації бухгалтерського обліку витрат на автотранспортних підприємствах;

2) недосконалість процесу калькулювання собівартості автотранспортних послуг.

Питання організації бухгалтерського обліку в контексті функціонування системи управління витратами досліджувалися С.М. Кафкою [10, 11], О.В. Олійник [17, 18].

Бухгалтерський облік на автотранспортному підприємстві, відображаючи фінансово-господарську діяльність, наявність і рух транспортних засобів, що її забезпечують, процес надання автотранспортних послуг, створює потужну інформаційну систему для забезпечення інформаційних потреб системи управління. Виділені в першому розділі галузеві особливості досліджуваних підприємств та їх вплив на систему бухгалтерського обліку обумовлюють необхідність її адаптації та упорядкування для підвищення якості інформації, що генерується системою бухгалтерського обліку.

Говорячи про завдання бухгалтерського обліку на автотранспортному підприємстві, можна їх конкретизувати в такому ключі з урахуванням особливостей цієї галузі (табл. 1).

Таблиця 1. Завдання бухгалтерського обліку на автотранспортному підприємстві

№ з/п	Завдання бухгалтерського обліку цілому	Завдання бухгалтерського обліку на автотранспортному підприємстві
1	Збереження майна власника	– підвищення економічної ефективності використання матеріально-технічної бази автотранспортних підприємств; – поліпшення структури автотранспортного парку підприємства
2	Визначення (квантифікація) фінансового результату	– забезпечення формування собівартості автотранспортних послуг та її врахування при визначенні (квантифікації) фінансового результату
3	Передача інформації про фінансовий стан та результативність діяльності підприємства	– формування інформаційної бази управління автотранспортним підприємством як суб'єктом господарювання сфери послуг та автомобільним транспортом як галуззю народного господарства

Виконання бухгалтерським обліком на автотранспортному підприємстві вказаних вище завдань дозволить забезпечити якісне і повне задоволення всього народного господарства та населення як споживачів автотранспортних послуг. Це, в свою чергу, вимагає удосконалення системи управління діяльністю автотранспортних підприємств (зокрема, через реалізацію функцій планування, організації, мотивації та контролю) та удосконалення організації і методики бухгалтерського обліку, в тому числі в частині витрат автотранспортних підприємств.

Цікавою з теоретичної точки зору є розробка Т.М. Лебедик (Булах). В дисертації нею запропоновано схему удосконалення організаційно-економічного забезпечення підприємництва в сфері послуг, зокрема, виділено цільовий, аналітичний, ресурсний, конструктивний та прогнозний блоки [3]. Проте, управління розвитком підприємств сфери послуг як на локальному рівні, так і на рівні регіону

вимагає адекватного обліково-інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень щодо матеріально-технічної бази діяльності таких підприємств, їх кадрового складу, а також перспектив розширення сфери послуг та результативності господарської діяльності. З цією метою розроблено та обґрунтовано склад обліково-інформаційного забезпечення управління розвитком автотранспортного підприємства на базі виділених Т.М. Лебедик складових організаційно-економічного забезпечення підприємництва в сфері послуг (табл. 2).

Таблиця 2. Обліково-інформаційне забезпечення управління розвитком автотранспортного підприємства

Організаційно-економічне забезпечення підприємництва у сфері послуг*	Напрями обліково-інформаційного забезпечення управління розвитком автотранспортного підприємства**
1	2
Цільовий блок	
Формування людського капіталу як важливого фактора економічного зростання підприємництва сфери послуг у всіх регіонах України	– облікове відображення формування та використання людського капіталу автотранспортного підприємства (первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, ф. №1 “Баланс”, ф. № 3 “Звіт про рух грошових коштів”, ф. № 5 “Примітки до річної фінансової звітності”)
Підвищення рівня життя населення та вирішення соціальних проблем	– облікове відображення розрахунків за виплатами працівникам, зайнятим на підприємстві – складання та подання звітності про суми внесків на соціальне страхування, оподаткування доходів працівників, фінансової та іншої звітності, що висвітлює рівень доходів та матеріального забезпечення працівників
Досягнення оптимальних стандартів обслуговування всіх категорій споживачів	– відображення в бухгалтерському обліку надання різних видів транспортних послуг; – диференціація ціноутворення на підставі оптимальної норми прибутку із врахуванням рівня собівартості послуг та регулювання цін за видами послуг – аналіз динаміки обсягу реалізованих послуг, витрати на забезпечення надання якісних послуг
Підвищення якості послуг і їх доступності	– виявлення резервів зниження собівартості послуг та застосування системи знижок
Аналітичний блок	
Аналіз сучасного стану та ретроспективи розвитку підприємництва у сфері послуг у всіх регіонах України	– Аналіз динаміки показників фінансового стану, матеріально-технічного забезпечення, обсягів послуг підприємства, плинності кадрів
Дослідження впливу факторів на розвиток підприємництва у сфері послуг на регіональному рівні	– Організація облікового відображення витрат виробництва, що формують собівартість автотранспортних послуг – Факторний аналіз формування собівартості послуг на підставі планових, прогнозних та звітних калькуляцій – Розробки впливу облікової політики підприємства на формування даних бухгалтерського обліку та звітності
Вивчення просторової організації підприємництва у сфері послуг	– Аналіз наявності та відповідності технічного стану матеріально-технічної бази підприємства – Аналіз оптимальності розміщення центрів надання автотранспортних послуг – Аналіз оптимальності формування кадрового складу підприємства
Аналіз організаційних та економічних основ формування підприємництва у сфері послуг	– Аналіз забезпечення підприємства всіма видами ресурсів (матеріальними, трудовими, фінансовими) для цілей кількісного та якісного розширення діяльності підприємства – Організація системи облікового забезпечення планування та прогнозування діяльності підприємства
Ресурсний блок	
Визначення потреби в матеріальних, фінансових, трудових ресурсах для реалізації підприємництва у сфері послуг	– Встановлення (на основі показників обліку та звітності) рівня забезпечення підприємства всіма видами ресурсів (матеріальними, трудовими, фінансовими)

Продовження табл. 2

1	2
Визначення джерел надходження ресурсів для підприємств сфери послуг	– Встановлення необхідності залучення позикових коштів для фінансування діяльності підприємства, в т.ч. визначення можливості отримання бюджетного фінансування
Визначення можливих обсягів залучення ресурсів	– Визначення можливих обсягів бюджетного фінансування діяльності підприємства – Визначення інформаційного забезпечення прийняття рішення щодо реінвестування нерозподіленого прибутку у розвиток процесу надання послуг – Встановлення необхідності залучення коштів шляхом емісії цінних паперів; одержання позик банків та інших кредитних ресурсів
Конструктивний блок	
Стимулювання саморегуляції та саморозвитку на макрорівні	–
Раціоналізація державного регулювання щодо створення цілісної нормативно-правової бази	–
Розширення громадського регулювання	–
Прогнозний блок	
Прогнозування попиту на послуги	– Маркетингові дослідження підприємства щодо обсягу попиту на продукцію для складання планових та прогнозних калькуляцій
Прогнозування стану та майбутньої потреби в інфраструктурі	– Планування (на підставі показників прогнозного попиту на автотранспортні послуги) обсягів розширення матеріально-технічної бази, залучення кваліфікованого персоналу
Прогнозування обсягів ресурсного забезпечення підприємництва у сфері послуг	– Формування стратегії фінансування підприємства – Складання бізнес-планів, бюджетів

Примітки:

* складові організаційно-економічного забезпечення діяльності підприємств сфери послуг визначено Т.М. Лебедик (Булах) [3, с. 158]

** обліково-інформаційне забезпечення діяльності автотранспортних підприємств сформовано на підставі власних досліджень

На думку А.Ф. Мельник, “організаційно-економічне забезпечення має бути гнучким арсеналом короткострокових і довгострокових регуляторів підприємницької діяльності” [15, с. 149]. Це відбувається як на мікро-, так і на макрорівні (в тому числі при регулюванні галузевого розвитку регіонів).

“З огляду на основні завдання та вимоги до організаційно-економічного забезпечення регіонального розвитку підприємництва у сфері послуг, – пише Н.Є. Кубай, – його структура за функціональною ознакою має включати три основні підсистеми, відмінні за своїм змістом і функціями” [12, с. 47]: державне, громадське регулювання та саморегулювання.

Питання організації бухгалтерського обліку витрат, пов’язаних із здійсненням автотранспортними підприємствами своєї основної діяльності, доцільно розглядати в контексті упорядкування порядку застосування елементів методу бухгалтерського обліку.

Документування та інвентаризація. Інформаційне забезпечення управління витратами формується, починаючи з суцільного документування господарських операцій, що здійснюються автотранспортним підприємством. Крім того, дані первинних документів формують доказову базу, що використовується підприємством при доведенні своєї позиції перед контролюючими органами та при розгляді справ у суді, що надає обліковій інформації юридичної (доказової) сили. Належне документування господарських операцій сприяє збереженню майна

власника, зокрема в частині інформаційного забезпечення процесу контролю за його переміщенням та ефективним використанням, оскільки первинні документи є основним джерелом інформації при здійсненні контролю та використовується для урегулювання внутрішніх та зовнішніх відносин автотранспортного підприємства.

Негативні наслідки підтвердження господарських операцій первинними документами, що не містять всіх необхідних реквізитів та підписів обумовлені неможливістю визнання не належним чином оформлених документів для підтвердження здійснених господарських операцій при проведенні перевірок податковими органами.

Бутинець Т.А. стверджує, що “первинне спостереження, яке представляє собою інформаційне забезпечення бухгалтерського обліку організовується з метою наступного перетворення даних про факти, що спостерігаються, на інформаційні показники. В процесі спостереження відбуваються: описання фактів господарського життя; фіксація даних про них на матеріальних носіях; зберігання та передача даних для подальшої обробки в системі обліку” [4, с. 35]. Вважаємо, що описання фактів господарського життя, притаманних конкретній галузі народного господарства, в даному випадку транспорту, а також подальше їх інформаційне перетворення вимагає конкретизації процесів вимірювання та реєстрації показників, що характеризують стан і розвиток окремих сторін суспільного відтворення, що відбувається на автотранспортному підприємстві.

Сушкевич А.М. виділяє три основні напрями удосконалення документування господарських операцій та документообігу:

- зменшення трудомісткості створення первинних документів;
- скорочення кількості виписуваних та оброблюваних документів;
- комп'ютеризація (впровадження) документообігу [19, с. 80].

Жакіпбеков С. наголошує на необхідності “створення умови для виявлення відхилень від норм та встановлених параметрів господарської діяльності, для виявлення причини цих відхилень, місця їх виникнення та винуватців” на стадії збору та реєстрації первинних даних про господарські операції [6, с. 3]. Крім того, вчений наголошує на важливості побудови системи документування в процесі упорядкування руху економічної інформації. Така інформація, на нашу думку, становить основу прийняття економічних рішень як на мікро-, так і на макрорівні.

Підтримуючи думку А.М. Сушкевича про те, що “основна ціль організації бухгалтерського обліку – формування інформації та групування даних для аналізу та прийняття обґрунтованих, ефективних, управлінських рішень, забезпечення контролю за майном та готовою продукцією підприємства” [19, с. 61], вважаємо що в цьому ключі документування закладає основу для виконання вказаних вище завдань бухгалтерського обліку на автотранспортному підприємстві. Всі записи в бухгалтерському обліку, зокрема за операціями, пов'язаними з використанням матеріально-технічної бази автотранспортного підприємства, здійснюються тільки на підставі правильно заповнених первинних документів [19, с. 62].

При організації системи документування на автотранспортному підприємстві слід:

1) обрати об'єкти бухгалтерського спостереження – об'єкти бухгалтерського обліку, операції з якими підлягають документуванню, зокрема, витрати автотранспортного підприємства, пов'язані зі здійсненням його основної діяльності;

2) залежно від параметрів господарських операцій, здійснюваних автотранспортним підприємством, визначити інформаційні запити користувачів облікової інформації (органів державної влади, управлінського персоналу, споживачів автотранспортних послуг). При обліку витрат на надання автотранспортних послуг та калькулюванні її собівартості в межах виконання контрольної функції бухгалтерського обліку в первинних документах повинні знайти своє відображення наступні показники:

– показники ліміту витрат на надання автотранспортних послуг і планових показників, відповідні фактичні показники, а також їх відхилення за статтями витрат та калькуляції від нормативних і планових показників;

– фактичні показники матеріальних витрат та їх відхилення від нормативних і планових показників (за видами товарно-матеріальних цінностей);

– фактичні показники витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи, а також їх відхилення від нормативних і планових показників (за складовими фонду оплати праці);

3) обґрунтувати систему показників, доцільних для включення до форм первинних документів, а також визначити, наскільки існуючі форми первинного обліку задовольняють інформаційні потреби користувачів (первинні документи, затверджені для автотранспортної галузі, дотримання встановленого порядку їх оформлення, графіку документооборота);

4) розробити форми первинних документів, адаптовані для цілей інформаційного забезпечення управління діяльністю автотранспортного підприємства, зокрема в частині управління його витратами в умовах конкурентного середовища. За словами М.Г. Белова та В.А. Орлова “первинний облік повинен відповідати наступним вимогам: своєчасне, точне і базоване відображення всіх об’єктів обліку в документах; оптимальна інформаційна ємність первинних даних; простота реєстрації і обробки первинної інформації, пристосованість носіїв первинної інформації до способів її наступної обробки; раціональна організація і мінімальні витрати на ведення первинного обліку” [2, с. 4]. Зауважимо, що в умовах комп’ютерного ведення бухгалтерського обліку частина цих вимог втрачає актуальність, оскільки обробка первинних даних та їх реєстрація на рахунках бухгалтерського обліку відбувається миттєво в обраній підприємством комп’ютерній системі бухгалтерського обліку, що одночасно забезпечує оперативність формування облікових даних, а також знижує витрати часу на ведення бухгалтерського обліку.

5) розробити графік документооборота на автотранспортному підприємстві, що відповідає потребам управління у якісній та оперативній інформації, що полягає в формуванні найбільш раціональних шляхів руху документів від складання їх до передачі в архів із зазначенням підрозділів автотранспортного підприємства, через які має проходити документ, мети та точного часу надходження та вибуття документа, а також осіб, що його підписують. Схему документ обороту наведено на рис. 1.

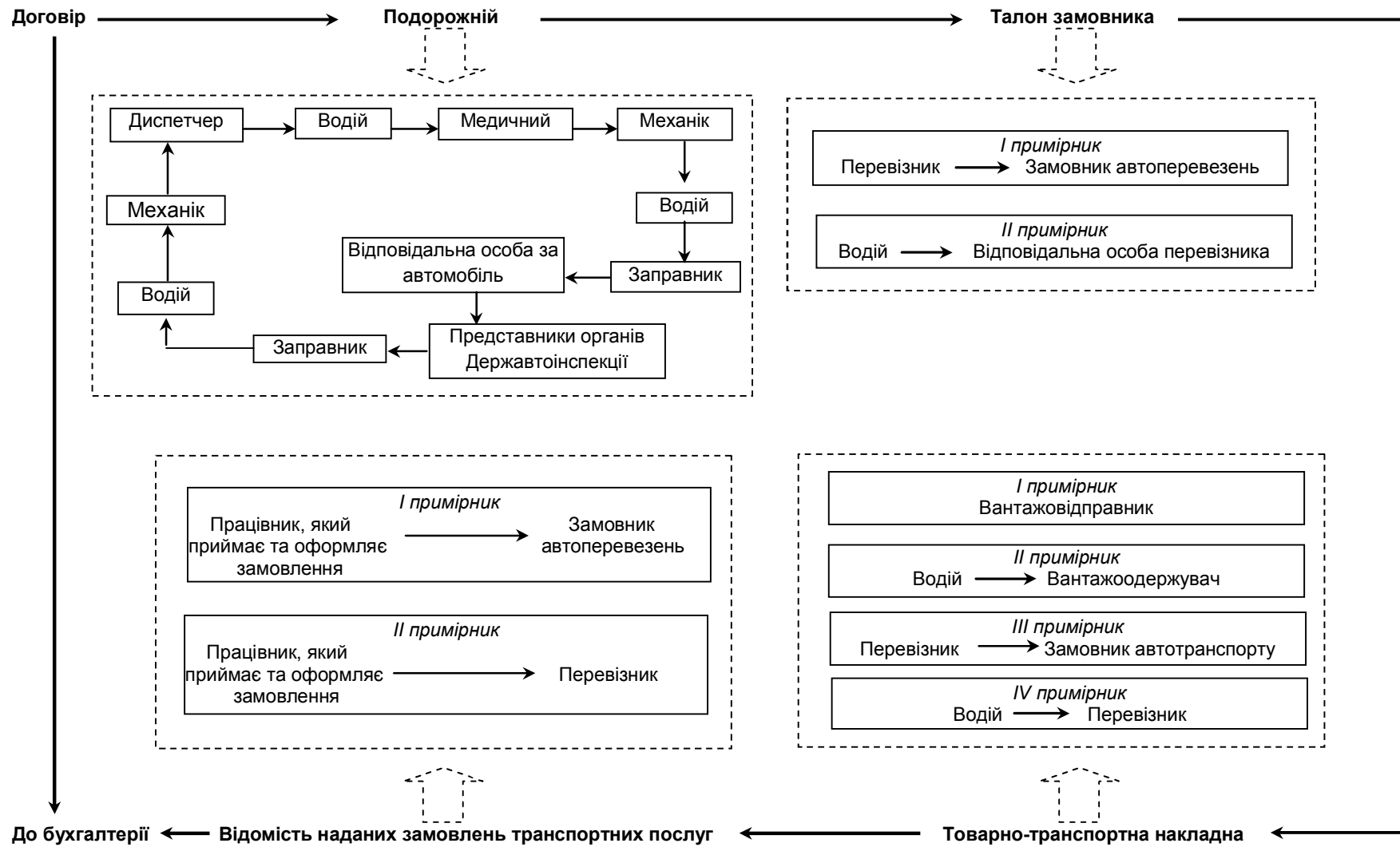

Рис. 1. Схема документообороту первинного обліку транспортної документації

Зважаючи на виділені вище галузеві особливості діяльності таких підприємств вважаємо за доцільне виділити наступні напрями удосконалення системи документування господарських операцій досліджуваних підприємств для цілей підвищення якості інформації, що формується в системі бухгалтерського обліку.

Інвентаризація на АТП проводиться згідно з Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженої наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69 [9] (далі – Інструкція № 69).

Дана Інструкція визначає випадки обов'язкового проведення інвентаризації, зокрема, при передачі майна державного підприємства в оренду, приватизації, перетворенні державного підприємства в акціонерне товариство; перед складанням річної бухгалтерської звітності; при зміні матеріально відповідальних осіб; при встановленні фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей; за приписом судово-слідчих органів; у разі техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха; при передачі підприємств та їх структурних підрозділів; у разі ліквідації підприємства.

За результатами дослідження встановлено основні завдання інвентаризації на автотранспортних підприємствах:

- встановлення фактичної наявності основних засобів, нематеріальних активів, запасів в натурі, що створюють матеріально-технічну базу здійснення автотранспортної діяльності;

- визначення лишків або нестач матеріальних цінностей та коштів автотранспортного підприємства шляхом зіставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку;

- виявлення знецінених товарно-матеріальних цінностей або тих, що втратили свою придатність;

- перевірка дотримання умов та порядку збереження товарно-матеріальних цінностей та об'єктів основних засобів для підвищення ефективності їх використання, а також правил утримання та експлуатації основних фондів;

- перевірка правильності застосування облікових оцінок зарахованих на баланс основних засобів та інших товарно-матеріальних цінностей.

Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис. Як вказують М.Я. Штейнман, Н.М. Малюга та К.П. Боримська, “для забезпечення ефективної діяльності підприємства з урахуванням зростаючої конкуренції, реалізації конкретних цілей підприємства в обраній сфері діяльності необхідно надати користувачам наступну інформацію: показники розвитку галузі, конкуренти у галузі та ступінь їх впливу на діяльність підприємства, показники, що визначають результати конкурентної боротьби, показники виконання замовлень, отримані реклами тощо” [20, с. 35]. Погоджуючись із вченими, зауважимо, що в умовах конкурентного середовища інформація, що формується в системі бухгалтерського обліку, зокрема, на рахунках відіграє вирішальне значення не тільки для цілей управління витратами автотранспортного підприємства та результативністю його діяльності, але й формує масив інформації, що ілюструє конкурентоздатність підприємства в майбутньому. Так, інформація, що формується на рахунках 23 “Виробництво” та 91 “Загальновиробничі витрати” містить показники стратегічного значення для забезпечення розвитку діяльності автотранспортного підприємства:

- показники величини витрат за статтями витрат та за статтями калькуляції;
- натуральні показники надання автотранспортних послуг, що при порівнянні з показниками фактичних прямих витрат на їх створення показують рівень витрат на одиницю послуг;
- величину постійних витрат.

При проектуванні системи реєстрів бухгалтерського обліку слід заважити, що вони повинні давати повне уявлення про економічний зміст сукупності господарських операцій, що знайшли відображення в бухгалтерському обліку автотранспортного підприємства, зокрема, підвищити аналітичність облікової аналітичних процедур.

Баланс і звітність. Звітність автотранспортного підприємства є основою для управління його розвитком. Тому важливим є забезпечення формування достовірною, повної та оперативної звітності підприємства, особливо з питань витрат автотранспортного підприємства. Зовнішня звітність автотранспортних підприємств складається з тих самих видів звітності, які складаються й іншими підприємствами: фінансова, податкова, статистична, відомча.

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [7] визначає, що на основі даних бухгалтерського обліку підприємства зобов’язані складати фінансову звітність, яку підписують керівник і бухгалтер підприємства. Фінансова звітність автотранспортного підприємства включає наступні форми: № 1 “Баланс”; № 2 “Звіт про фінансові результати”; № 3 “Звіт про рух грошових коштів”; № 4 “Звіт про власний капітал”; № 5 “Примітки до річної фінансової звітності”.

Фінансова звітність автотранспортного підприємства заповнюється, як і на інших підприємствах, з урахуванням вимог положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а саме: П(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”; П(С)БО 2 “Баланс”; П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати”; П(С)БО 4 “Звіт про рух грошових коштів”; П(С)БО 5 “Звіт про власний капітал”; П(С)БО 6 “Виправлення помилок та зміни у фінансових звітах” тощо. На відміну від підприємств виробничої сфери, автотранспортні підприємства при відображенні результатів своєї діяльності у формі № 1 “Баланс” не заповнюють рядок 130 “Готова продукція” зважаючи на особливості автотранспортної послуги як товару – у автотранспортних послуг відсутній процес складування.

Статистична звітність автотранспортного підприємства представлена наступними формами [14] (табл. 3).

Таблиця 3. Статистична звітність автотранспортного підприємства

Назва форми статистичної звітності	Шифр форми	Період складання	Суб’єкт звітування
1	2	3	4
Звіт про роботу автотранспорту (13.07.2009 № 255)	2-тр	річна	Юридичні особи та їхні відокремлені підрозділи, які експлуатують автомобільний транспорт (власний або орендований)
Звіт про перевезення вантажів та пасажирів автомобільним транспортом (13.07.2009 № 255)	51-авто	місячна	Юридичні особи та їхні відокремлені підрозділи, основним або одним з видів економічної діяльності яких є вантажні й (або) пасажирські автоперевезення та які мають ліцензії на їх виконання
Обстеження фізичної особи-підприємця, що здійснює пасажирські автоперевезення на маршруті (14.07.2010 № 277)	51-пас (тижнева)	раз на півроку	Фізичні особи-підприємці, які здійснюють пасажирські автоперевезення на маршруті згідно з угодами, укладеними з держадміністраціями усіх рівнів

Продовження табл. 3

1	2	3	4
Обстеження вантажних автомобільних перевезень, що здійснюються фізичними особами-підприємцями на комерційній основі (14.07.2010 № 277)	51-вант	раз на півроку	Фізичні особи-підприємці, які одержали ліцензії на виконання комерційних перевезень вантажів власним вантажним автотранспортом
Звіт про перевезення автомобільним транспортом вантажів за видами вантажів та пасажирів за видами сполучення (16.06.2010 № 226)	31-авто	Квартальна	Юридичні особи та їхні відокремлені підрозділи, основним або одним з видів економічної діяльності яких є вантажні й (або) пасажирські автоперевезення та які мають ліцензії на їх виконання

Характеристика показників, що містяться у зазначених формах обумовлюють необхідність налагодження системи рахунків аналітичного обліку і розширення сфери застосування натуральних показників, зокрема:

- розробка форм облікових реєстрів, накопичувальних відомостей у натуральних показниках щодо обсягів автотранспортних послуг за видами перевезень;

- підвищення оперативності облікових даних у натуральних показникам, в тому числі шляхом комп'ютеризації облікових процедур;

- посилення аналітичності первинних документів та облікових реєстрів для складання звітності щодо експлуатації власного та орендованого рухомого складу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами дослідження організаційних положень обліку витрат автотранспортного підприємства, визначено, що організація системи документування на автотранспортному підприємстві полягає у:

- 1) виборі об'єкту бухгалтерського спостереження;
- 2) залежно від параметрів господарських операцій, здійснюваних автотранспортним підприємством, визначенні інформаційних запитів користувачів облікової інформації;
- 3) обґрунтуванні системи показників, доцільних для включення до форм первинних документів;
- 4) розробці форми первинних документів, адаптованих для цілей інформаційного забезпечення управління діяльністю автотранспортного підприємства;
- 5) розробці графіку документооборота на автотранспортному підприємстві, що відповідає потребам управління у якісній та оперативній інформації.

2) При проектуванні системи реєстрів бухгалтерського обліку слід заважити, що вони повинні давати повне уявлення про економічний зміст сукупності господарських операцій, що знайшли відображення в бухгалтерському обліку автотранспортного підприємства, зокрема, підвищити аналітичність облікової аналітичних процедур.

3) Характеристика показників, що містяться у зазначених формах обумовлюють необхідність налагодження системи рахунків аналітичного обліку і розширення сфери застосування натуральних показників, зокрема:

- розробка форм облікових реєстрів, накопичувальних відомостей у натуральних показниках щодо обсягів автотранспортних послуг за видами перевезень;

- підвищення оперативності облікових даних у натуральних показникам, в тому числі шляхом комп'ютеризації облікових процедур;

- посилення аналітичності первинних документів та облікових реєстрів для складання звітності щодо експлуатації власного та орендованого рухомого складу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: [навч. посібник] / П.Й. Атамас. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.
2. Белов Н.Г., Орлов В.А. Организация первичного учета в сельскохозяйственных предприятиях. – М.: Издательство “Статистика”, 1973. – 272 с.
3. Булах Т. Основні напрями вдосконалення організаційно-економічного забезпечення регіонального розвитку підприємництва у сфері послуг / Т. Булах // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 7. – С. 156-159.
4. Бутинець Т.А. Документування господарських операцій: теорія, методологія, комп'ютеризація. Наукове видання. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 412 с.
5. Даньків Й.К. Бухгалтерський облік у галузях економіки: [навч. посібник] / Й.К. Даньків, М.Р. Лучко, М.Я. Остап'юк. – К.: Знання, 2007. – 243 с.
6. Жакипбеков С. Первичный учет на промышленном предприятии. – М.: Финансы и статистика, 1982. – 80 с.
7. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”
8. Захожай В.Б. Бухгалтерський облік у галузях економіки: [навч. посібник] / В.Б. Захожай, М.Ф. Базась, М.М. Матюха, В.М. Базась. – К.: МАУП, 2005. – 968 с.
9. Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженої наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69
10. Кубай Н.Є. Теорія життєвого циклу фірми: стиль і стратегія управління / Н.Є. Кубай // Економіка та держава. – 2006. – № 5. – С. 46-53.
11. Левицька Н.П. Бухгалтерський облік в галузі народного господарства / Н.П. Левицька. – К.: Основа, 1999. – 276 с.
12. Малишкін О. Звітність з авто послуг: специфіка: [Електронний ресурс] / О. Малишкін // Дебет – Кредит. – 2004. - № 6. – Режим доступу до журн.: <http://www.dtkk.com.ua/show/3cid0470.html>.
13. Мельник А.Ф. Організаційно-економічний механізм розвитку територіального комплексу послуг / Мельник А.Ф. – Тернопіль, 1997. – 252 с.
14. Облік в галузях економічної діяльності: автотранспорт і [навч. посібник] / Н.М. Малуґа, Я.В. Лебедзевич, Л.Л. Горецька, Т.В. Давидюк; За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 480 с.
15. Сушкевич А.Н. Организация бухгалтерского учета и внутреннего аудита / А.Н. Сушкевич. – Мн.: Ред. журн. “Пром.-торг. право”, 2006. – 160 с.
16. Счетоведение: Монография в 3-х частях / [Под науч. ред. проф. М.Я. Штейнмана]. Ч. III. Современные преобразования системы счетов бухгалтерского учета / Е.П. Боримская [Предисл. Ф.Ф. Бутинца] – Житомир: ЖГТУ, 2009. – 220 с.